

I si resulta que Marx tenia raó?

Franz Müntefering, el president del Partit Socialdemòcrata de Gerhard Schröder, va obrir foc l'abril passat, molt abans de començar la batalla per la Cancelleria, amb una crítica ferotge a "certs inversors", que cauen sobre les empreses com "plagues de llagosta", es nodreixen dels seus fruits i desapareixen després sense cap mena de recança pel futur dels llocs de feina que deixen desemparats. "Hi ha empresaris que actuen amb ètica, deia Müntefering. Però n'hi ha d'altres que no", continuava, per esmentar entre aquests el president del poderós Deutsche Bank, Josef Ackermann, que en un mateix dia va marcar l'objectiu d'arribar a un 25% de rendibilitat del capital i va anunciar l'acomiadament de 6.400 treballadors.

El capital golafre és l'enemic de la justícia social, venia a dir Müntefering, en unes declaracions que no han agradat gens a la indústria. Feia temps que no s'escoltava un atac tan directe a l'empresariat. Menys encara venint d'un partit al Govern i del segon de Schröder, a qui s'havia qualificat de "l'amic dels caps" pels seus vincles amb la cúpula de Volkswagen i altres grups industrials.

Uns mesos després, a principi de juny i amb la maquinària electoral ja en marxa, Müntefering va inaugurar la restaurada casa on va néixer Karl Marx, a Trier (o Tréveris), a Renània, el 5 de maig de 1818. Un lloc de pelegrinatge per als turistes xinesos, que el consideren l'equivalent al "Betlem dels cristians", deia la directora del museu, Beatrix Bouvier.

Müntefering no va parlar aleshores de Betlems ni de pelegrinatges. Ell mateix, líder del partit de Willy Brandt, era la primera vegada que hi anava, reconeixia. El temps de Marx ha passat i la socialdemocràcia alemanya ha apostat de fa dècades per l'economia social de mercat i la democràcia –"Marx va cometre l'error de la seva

Les legislatives alemanyes del passat cap de setmana –després de tancar aquesta edició– han estat marcades per la por al desmantellament social, d'una banda, i el neguit per salvar el que queda del model de benestar, abans no vingui la competència i ens ho prengui tot, de l'altra. El devastament de Nova Orleans i les desenes de milers de persones del país més poderós del món abandonades a la seva sort han fet reflexionar alguns sobre el paper de l'estat per equilibrar la societat. I si resulta que Marx tenia raó, i si la resposta a la globalització engolidora és la lluita de classes contra el poder capitalista?

vida i va menysprear el rendiment social i la força de la democràcia", va dir-. El lloc de Marx ara són els museus i les universitats, proclamava, però ha quedat enrere també el temps de la difamació del filòsof del *Manifest comunista*.

L'aposta de Müntefering no és una frase feta. Ningú no és profeta a casa seva, es diu, i Marx tampoc no ho és a Alemanya, un país castigat a la divisió geogràfica, familiar i política durant dècades, per una "franja de la mort" que separava el món capitalista del comunista, per la guerra freda i pel "mur de protecció antifeixista" –en terminologia germanooriental–. "La història dels últims cinquanta anys i la llarga divisió alemanya han contribuït a apartar Marx i el marxisme. Potser també a una inhibició", deia Müntefering.

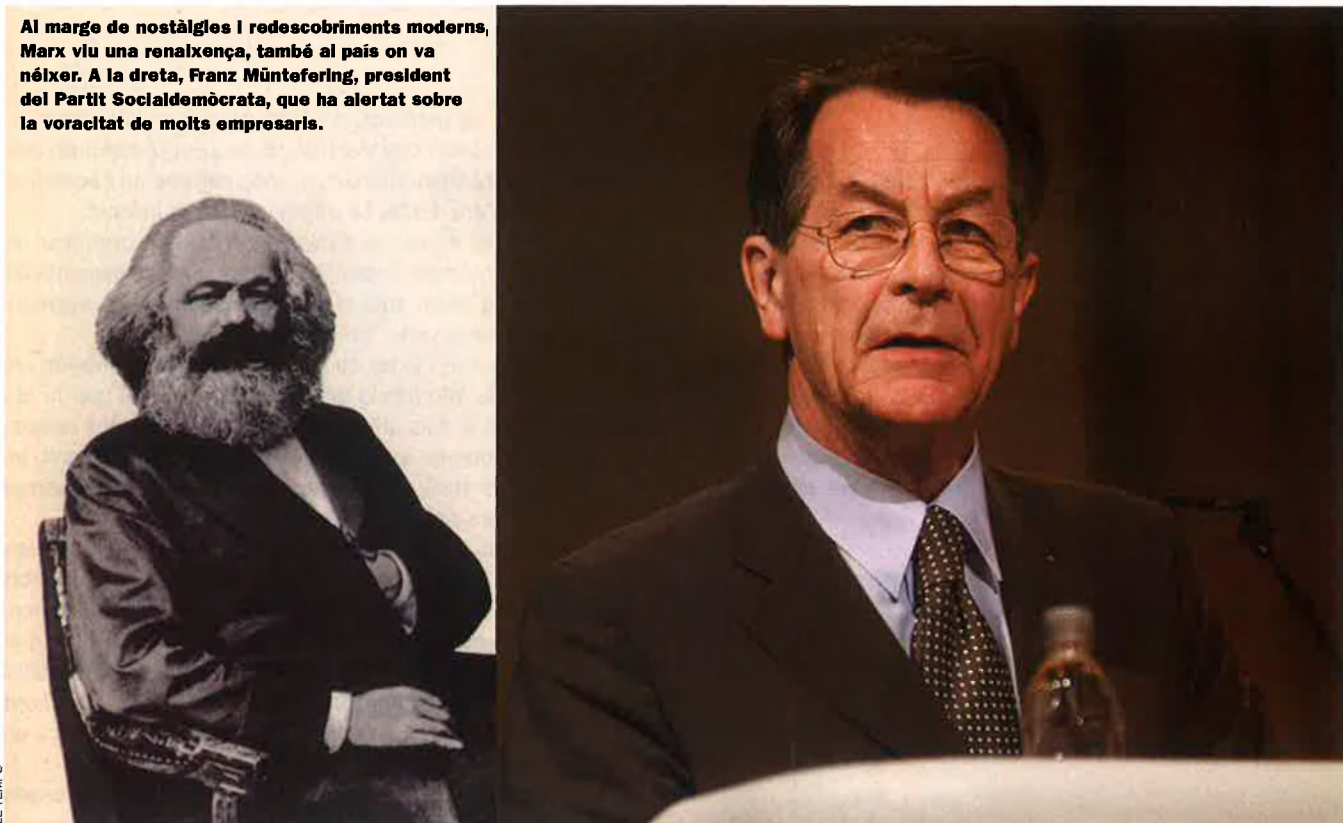
La cicatriu de la divisió no s'ha tancat. Els hereus polítics del règim germanooriental, el Partit del Socialisme Democràtic (PDS) de Gregor Gysi, van haver de canviar de nom per agilitar la seva aliança amb la dissidència socialdemòcrata de l'oest d'Oskar Lafontaine i poder concórrer plegats a les eleccions, sota la denominació comuna de Partit de l'Esquerra. Només un reducte de les fraccions marxistaleninistes del PDS es va oposar –sense èxit– a esborrar la paraula socialisme del nom del partit. Una concessió més que simbòlica: per a la socialdemocràcia dita autèntica no era possible presentar-se sota unes sigles, PDS, que remetien a la dictadura comunista de l'Est.

Una cosa és la pràctica i l'altra la utopia. Marx va ser escollit fa poc "filòsof més important de la història" pels oients de la BBC i la seva tomba, al cementiri de Highgate de Londres, torna a ser motiu d'interès informatiu. L'estàtua de Marx i Engels, l'un assegut i l'altre dempeus, a l'Alexanderplatz de Berlín, és més que un punt de fotografia obligada per als visitants xinesos: és un motiu de reflexió de molts berlinesos, que es demanen ara què se n'ha fet, de tots aquells monuments marxistaleninistes que abans hi havia repartits per les places de la República Democràtica Alemanya. Potser se'ls va esborrar massa d'hora de la memòria col·lectiva.

La imatge de *Good bye, Lenin*, la pel·lícula alemanya de més èxit dels úl-

Al marge de nostàlgies i redescobriments moderns, Marx viu una renaixença, també al país on va néixer. A la dreta, Franz Müntefering, president del Partit Socialdemòcrata, que ha alertat sobre la voracitat de molts empresaris.

EL TEMPS

tims anys, amb l'estatua d'un dels pares del comunisme real arrencada de la plaça i volant pels aires amb destinació desconguda, ha fet renéixer un moviment nostàlgic que no afecta només la vella guàrdia rànica de la RDA, sinó també l'avantguarda de la cultueta berlinesa.

Marx i Engels contempen els turistes d'espatlles al Palau de la República, una relíquia arquitectònica on havia estat el Congrés del Poble Comunista. Un edifici lleig, a ulls de l'arquitectura moderna, afectat pel mal de l'aluminosi i des de fa un any amb l'ordre d'enderroc al damunt. Al lloc que ara ocupa s'hi vol aixecar una reconstrucció de l'antic palau barroc prussià, que va quedar malmès pels bombardeigs de la II Guerra Mundial i que després van fer volar les autoritats comunistes. Té sentit tirar avall l'últim gran edifici representatiu del passat recent del sector est, a canvi d'una baluerna històrica de luxe que no és senyal d'identificació per al berlinès d'avui? El pols entre els defensors d'un i altre edifici dura de fa anys, encara que administrativament el duel està sentenciat a favor del palau prussià. El Palau de la República té orde d'ender-

roc per l'any vinent, per molt que la *modernor* li hagi trobat el punt i convertit en catedral de les seves "performances".

Al marge de nostàlgies i redescobriments moderns, Marx viu una renaixença, també al país on va néixer. Marx i "el nou poder de l'esquerra" va ser tema de portada recent d'un *Der Spiegel*, un setmanari que s'edita a Hamburg i poc arrelat encara a l'est.

L'enfonsament del bloc comunista ha alliberat Marx de la deformació del seu pensament aplicada en els països del socialisme real, explicava l'historiador marxista Eric Hobsbawm. Pot ser que Marx s'equivoqués sobre la capacitat de resistència i adaptació del capitalisme, però va preveure els efectes del fenomen de la globalització, afirma aquest autor.

Les eleccions alemanyes han passat, el poble ha donat el seu veredict a la gestió del Govern socialdemòcrata de Gerhard Schröder i al compromís de la conservadora Angela Merkel d'imprimir el ritme perdut a la locomotora econòmica europea. La repesca electoral del districte 160 de Dresden, on s'han ajornat els comicis al 2 d'octubre per la mort d'una candidata ultradreta-

na, és un nou episodi propi d'una República d'Absurdistan.

Que mori una aspirant d'un partit a qui els sondeigs no havien donat cap possibilitat d'escons –com a la resta de forces ultradretanes– obliga, per efectes de la complexa llei electoral alemanya, a endarrerir els vots dels 219.000 electors d'aquest districte de l'Est. L'ajornament només podia tenir efectes reals en la constel·lació del futur govern en cas d'empat matemàtic després que haguessin votat els restants 61,7 milions de votants alemanys.

Però, al marge d'aquests hipotètics efectes, ha servit –a la recta final– per refrescar la memòria de la frase més polèmica de tota la campanya: la del bàvar Edmund Stoiber –el conservador a qui va derrotar Schröder el 2002 per 6.000 vots–, que va dir que no permetria que els "frustrats de l'est" decidissin el futur d'Alemanya. És a dir, aquest grapat de desagraïts que, en comptes de donar el vot al partit del reunificador Helmut Kohl, prefereixen l'SPD o el nou socialisme reconstituït de Lafontaine i Gysi.

Gemma C. Serra
Berlín